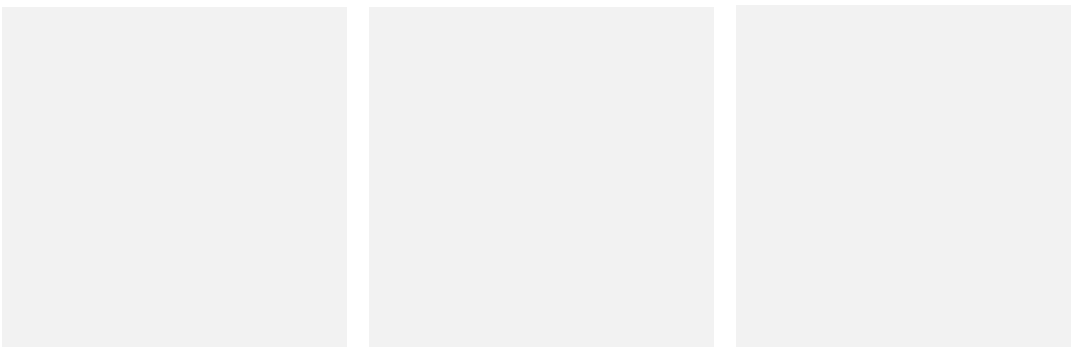

Miljöspendanalys och cirkulär ekonomi

RUS och
Upphandlingsmyndigheten

RUS – Regional Utveckling & Samverkan i miljömålssystemet

Aktuellt inom hållbar konsumtion och cirkulär ekonomi

Datum och tid (alla är mellan 9-10)	Tema
25 september	~~Vad händer inom nationell platsamordning?~~ Naturvårdsverket
30 september	Miljöspendanalys och cirkulär ekonomi - Upphandlingsmyndigheten
1 oktober	Dags för en ljus bild av framtiden - hur våra framtidsbilder förändrar normer - Normskifte Tankesmedja
3 oktober	Nya regler för batterier och fordon – påverkan på kommunala och regionala aktörer - Naturvårdsverket
4 oktober	Ett resurseffektivt och cirkulärt Dalarna - Länsstyrelsen Dalarna
7 oktober	Tips för minskat matsvinn - Livsmedelsverket

Datum och tid (alla är mellan 9-10)	Tema
8 oktober	Cirkulär försörjningsberedskap - en del av hållbar beredskap och ett starkare totalförsvaret - MSB, Avfall Sverige
9 oktober	Ny nationell avfallsplan Avfall i ett cirkulärt samhälle och nytt avfallsförebyggande program – Sverige tänker efter – före! – Naturvårdsverket
10 oktober	Delegationen för cirkulär ekonomi och omställning i näringslivet- Delegationen för cirkulär ekonomi
14 oktober	Att konsumera det byggda – cirkularitet i byggande och förvaltning - Boverket, Riksantikvarieämbetet
13 november	Save the date - Informationsevent om Ekodesignförordningen 13 november , Tillväxtverket: Caroline Dahlbom Caroline.dahlbom@tillvaxtverket.se Energimyndigheten: Selma Elmgren Ekodesign@energimyndigheten.se Naturvårdsverket: Christina Jonsson Christina.jonsson@naturvardsverket.se

Miljöspendanalys och cirkulär ekonomi

- Maike Bäcklin, Hållbarhetspecialist bygg, Upphandlingsmyndigheten

- Ställ frågor i chatten
- Presentationerna läggs på RUS hemsida [Regional Utveckling och Samverkan i miljömålssystemet](#)
- Stäng av ljud och video under presentationen.

Miljöspendanalys & Cirkulär ekonomi

Strategisk analys för att
prioritera bland inköpskategorier
utifrån klimatpåverkan

Maike Bäcklin

Cirkulär ekonomi vid upphandling

- utreda om behovet av inköp verkligen finns
- så långt det är möjligt behålla befintliga varor
- ställa funktionskrav i upphandlingen
- ställa hållbarhetskrav i upphandlingar
- undersöka möjligheten att köpa produkter producerade av återvunnet material.

Strategiskt arbete för cirkulär verksamhetsutveckling

Det strategiska arbetet är särskilt viktigt för att uppnå en cirkulär ekonomi eftersom värderingar, kunskap och rutiner ofta behöver förändras. Det kräver en tydlig vilja från organisationens ledning som behöver skapa mål, strategier och rutiner så att förankring och förändring kan ske.

Cirkulär ekonomi i inköpsprocessen

Realiserande fas:

- Avtalsuppföljning
- Leverantörssamarbete
- Implementering
- Intern styrning
- Mätning och rapportering

Upphandlande fas:

- Funktionskrav
- Kriterier som främjar cirkulär ekonomi
- Avtalsvillkor

Förberedande fas:

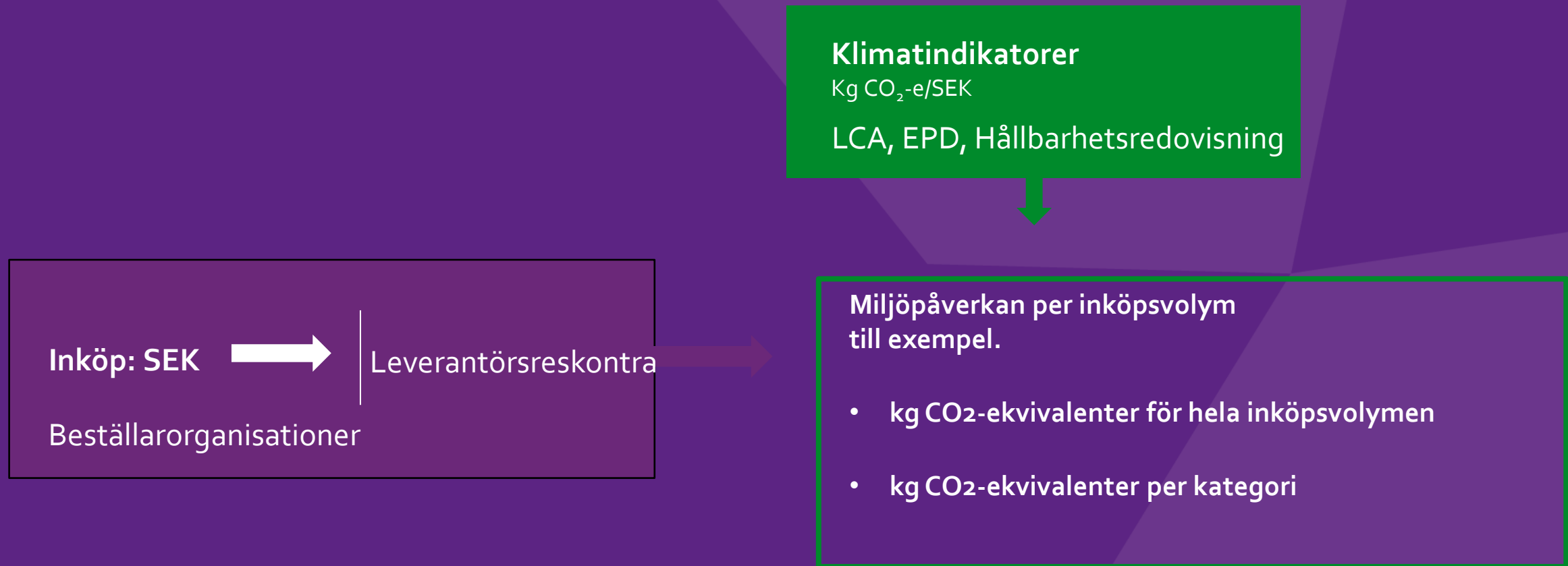
- Kompetens
- Design
- Behov
- Marknad
- Affärsmodeller
- Dialog
- Innovation

Miljöspendanalys

Strategisk analys för att prioritera arbetet till de inköpsvolymerna som har störst miljöpåverkan.

Miljöspendanalys för offentliga inköp

Inköpskategorier (till nivån två)	Inköpsvolym SEK Miljoner kronor (exkl. moms)
Mark och byggnad	1 370
Entreprenader & tekniska konsulter	1 073
Energi, vatten och avlopp	118
fastighetsdrift	87
land och vattenfastigheter	63
Gata, trafik, renhållning, avfallshantering	29
Material och tjänster indirekt till brukare	686
Brukarstöd äldre- och socialtjänst	536
Livsmedel, måltider, catering	109
Brukarstöd Sjuk- och hälsovård	40
Tjänster och material för egen organisation	673
Ekonomi och administration	293
It och tele	189
Personal	110
Kultur o information	63
frakt o post	18
Köp av större/hela verksamheter och driftentrepren	407
Köp av (gatu-)driftentreprenader	407
Stöd, bidrag och ersättningar	mindre än 1
Utrustning och material	154
Förbrukningsmateriel	47
Inventarier och möbler	37
Fordon	31
Kläder och textilier	15
Maskiner, pumpar, verktyg	12
Kontorsmaskiner, Labb, mätutrustning	8
Sjuk- och hälsovårdsmaterial	3
reparationer underhåll service	1
Övrigt material	mindre än 1
Sprängämnen, ammunition, vapen	mindre än 1
Stödjande tjänster, främst kompetens	67
Kompetens-stöd	45
Bemannning	22
Ej kategoriserat	63
Totalsumma	3 419

Exempel från en pilot (2018) över Helsingborgs inköp

Vad är en spendanalys

En metod för att, ur ekonomiskt perspektiv analysera en organisations:

- ▶ totala inköpsvolym.
- ▶ olika inköpskategorier.
- ▶ vilka marknader vi köper ifrån.
- ▶ typer och antal leverantörer.

Utgör en bas för andra inköpsanalyser.

Ett verktyg för strategiskt inköpsarbete:

- ▶ en integrerad del i kategoristyrning.
- ▶ men inte begränsad till vissa koncept eller arbetssätt.

Inköpskategorier (till nivån två)	Inköpsvolym SEK Miljoner kronor (exkl. moms)	Klimatpåverkan (indikerad) ton CO2-ekvivalenter; cirka
Material och tjänster indirekt till brukare	686	56 600
Brukarstöd äldre- och socialtjänst	536	38 900
Livsmedel, måltider, catering	109	17 000
Brukarstöd Sjuk- och hälsovård	40	700
Mark och byggnad	1 370	28 600
Entreprenader & tekniska konsulter	1 073	19 300
Gata, trafik, renhållning, avfallshantering	29	5 800
Energi, vatten och avlopp	118	2 600
land och vattenfastigheter	63	500
fastighetsdrift	87	400
Utrustning och material	154	16 550
Förbrukningsmateriel	47	5 200
Fordon	31	3 400
Maskiner, pumpar, verktyg	12	3 200
Inventarier och möbler	37	2 900
Kläder och textilier	15	900
Kontorsmaskiner, Labb, mätutrustning	8	500
Sjuk- och hälsovårdsmaterial	3	400
Övrigt material	mindre än 1	50
reparationer underhåll service	1	2
Sprängämnen, ammunition, vapen	mindre än 1	mindre än 1
Tjänster och material för egen organisation	673	8 300
It och tele	189	3 600
Kultur o information	63	2 300
Personal	110	1 400
Ekonomi och administration	293	500
frakt o post	18	500
Köp av större/hela verksamheter och driftentreprenör	407	4 800
Köp av (gatu-)driftentreprenader	407	4 800
Stöd, bidrag och ersättningar	mindre än 1	mindre än 1
Stödjande tjänster, främst kompetens	67	150
Kompetens-stöd	45	90
Bemannning	22	60
Ej kategoriserat	63	-
Totalsumma	3 419	115 000

Exempel från en pilot (2018) över Helsingborgs inköp

Vi har tagit fram en metod för KLIMATspendanalys

Integrerar miljöaspekter i spendanalys för att ge indikationer om vilken miljöpåverkan som:

- ▶ den totala inköpsvolymen kan ha.
- ▶ olika inköpskategorier kan ha.

En hjälp i strategiskt inköpsarbete:

- ▶ Vilka inköpskategorier som bör prioriteras för att minska miljöpåverkan.
- ▶ En bas för fördjupade och för andra analyser för att minska miljöpåverkan.

Minska klimatpåverkan från inköp

- ▶ Strategiskt inköpsarbete
  - ▶ Ställa krav i upphandling
-
- ▶ Koppla ihop kategoristyrning och klimatpåverkan
  - ▶ Miljöspendanalys visar var det är viktigast att ställa krav
  - ▶ Målet är inte att få en så noggrann miljöspend som möjligt, utan att börja ställa krav vid inköp

De offentliga inköpens klimatpåverkan

Klimatpåverkan av offentliga inköp

23 miljoner ton CO₂ – ekvivalenter
och stor påverkan på
landanvändning

Indikerad klimatpåverkan av
inköp år 2019

Miljöspendanalys (EEIO-metoden) av offentliga utbetalningar om 711 miljarder kronor exklusive moms. Indikation av dess miljöpåverkan, utifrån valda systemgränser och bred definition av Inköp.

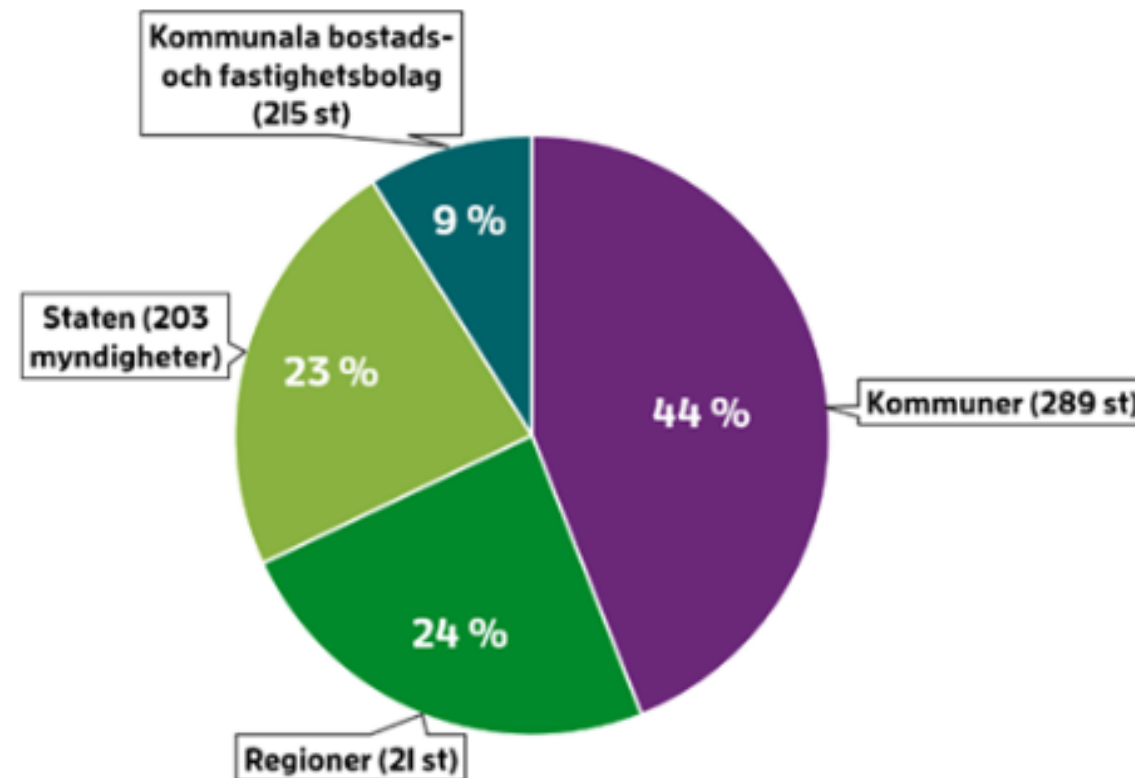
De offentliga inkörens klimatpåverkan

Under 2019 uppgick klimatpåverkan från offentlig upphandling till 23,5 miljoner ton koldioxidekvivalenter. Det motsvarar 28 procent av den totala klimatpåverkan från svensk konsumtion.

Den förändring i den globala markanvändningen som bland annat påverkar den biologiska mångfalden uppskattas till 2 614 miljoner kvadratmeter.

Utsläppen av inandningsbara partiklar som har en negativ inverkan på människors hälsa uppgick till 34 533 tusen ton.

Klimatpåverkan till följd av offentliga inköp 2019

Källa: Upphandlingsmyndigheten 2021

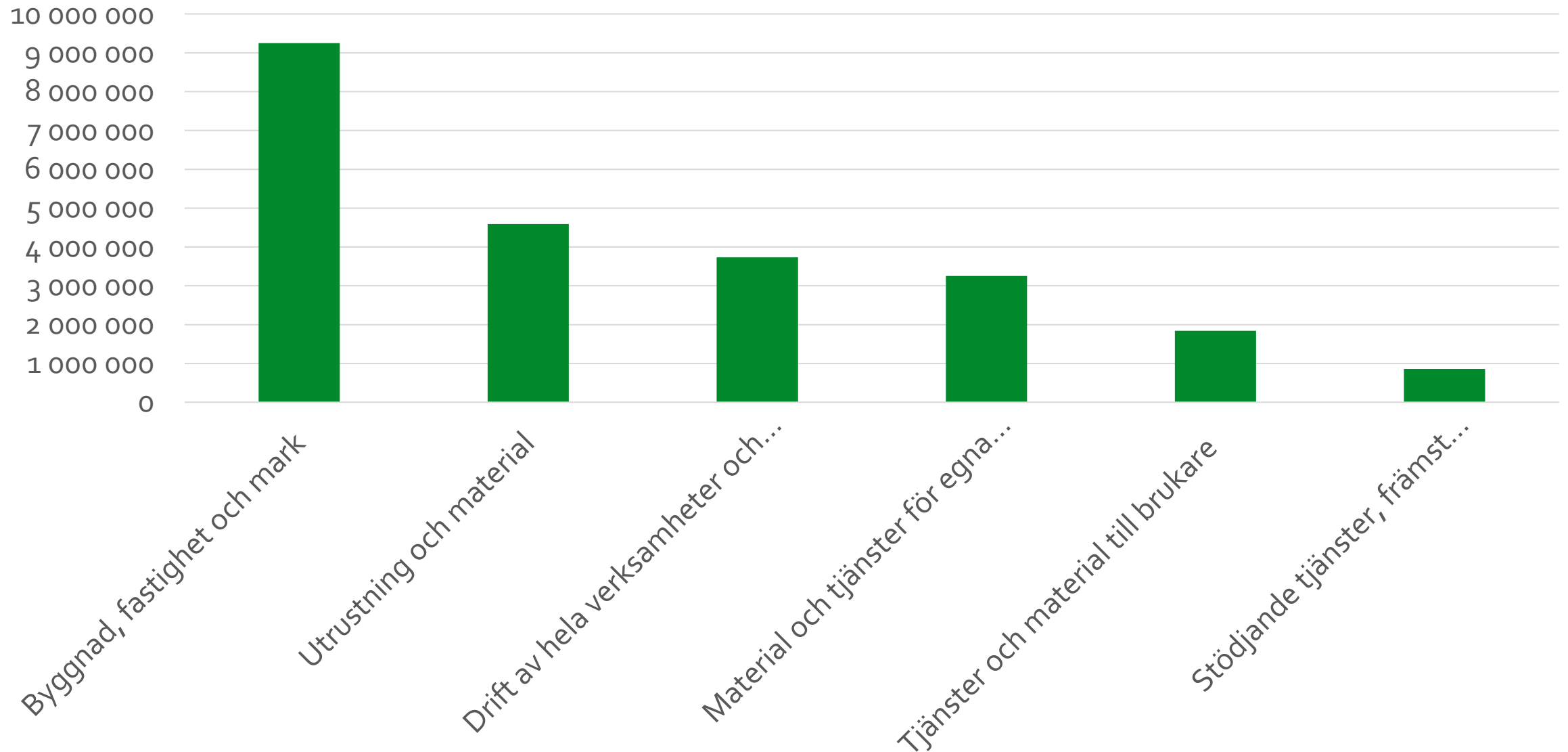
Vi har genomfört ett EEIO spendanalys på cirka 711 miljarder kronor, en stor del av Sveriges offentliga upphandlingar.

Kommunerna köper mest och har den största miljöpåverkan

EEIO spend för delar av den svenska offentliga upphandlingen i 2019	Utbetalningar med VAT (miljoner SEK)	Klimatpåverkan, (ton CO ₂ eq)	Förändrad landanvändning med indirekt förändring (1000 m ² per år)	Partiklar PM _{2,5} -ekv.)
Kommuner (289)	304 235	10 474 125	1 359 064	15 359
Regioner (21)	219 202	5 680 483	632 934	8 531
Statligmyndigheter (203)	131 660	5 360 615	468 377	7 846
Kommunala fastighetsbolag (215)	55 553	2 012 126	154 446	2 797
Total	710 651	23 527 349	2 614 821	34 533

Övergripande kategoriers klimatpåverkan, ton CO₂-e

Regeringsuppdraget

Regeringsuppdrag om offentlig upphandlings miljö- och klimatpåverkan

UHM ska uppdatera sitt verktyg för analyser av miljö- och klimatpåverkan av offentliga inköp.

UHM ska förbättra kvaliteten på de emissionsindikatorer som används i analyserna.

Öka överensstämmelsen med SCB:s tillvägagångssätt och beräkningar.

Utveckla sitt stöd till upphandlande myndigheter och enheter om hur analysverktyget kan användas för att prioritera åtgärder för att minska miljö- och klimatpåverkan från inköp.

Uppdraget ska redovisas i januari 2025.

Nationell indikator för 12.7 Agenda 2030 mål

Global mål

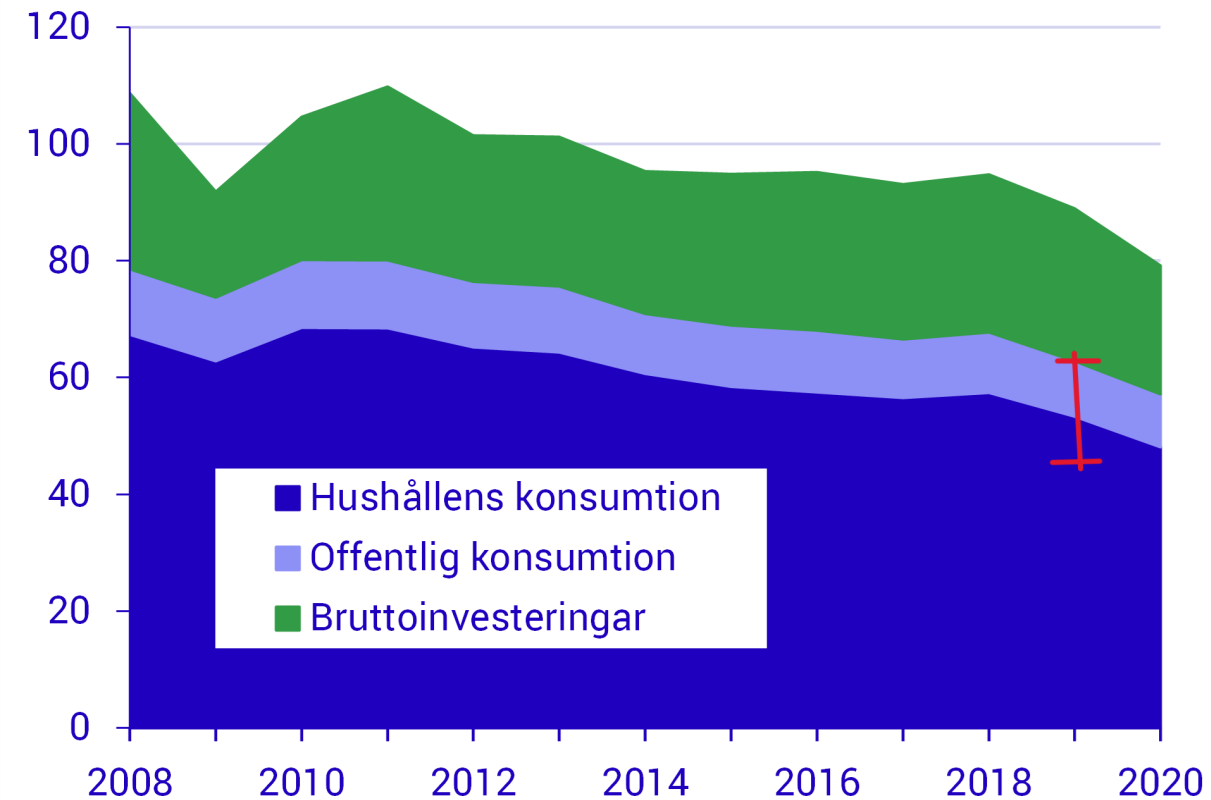
12.7 Främja hållbara metoder för offentlig upphandling, i linje med nationella strategier och prioriteringar.

Nationell indikator (SCB)

12.7.2 (N) Utsläpp av växthusgaser från offentliga konsumtionsutgifter

Miljöspendanalys jämfört med nationell statistik

- ▶ Konsumtionsperspektivet
- ▶ Inkösperspektivet

Samstämmighet med officiell statistik

Category	SCB ton CO ₂ e.	SCB billion SEK	SCB CO ₂ e. per billion SEK	UHM ton CO ₂ e	UHM billion SEK	UHM CO ₂ e per billion SEK
2. Emissions from public administration for which households pay for themselves	12 300 000	0				
3. Emissions from public administration paid for by households through taxes (public consumption)	9 600 000	611				
*4b. Emissions from public administration stemming from investments	3 900 000	200				
Total	25 800 000	811	31 812	23 500 000	711	33 052

Miljöspendanalysen används:

- ▶ för att jämföra och prioritera mellan olika inköpskategorier i samma organisation.
- ▶ inte till för jämförelser mellan köpare.
- ▶ inte till för exakta mätningar.
- ▶ som "karta & kompass" med olika noggrannhet men ger faktabaserade kvantifierade indikationer.
- ▶ för att få fram inriktningar som måste undersökas.
- ▶ för att ta fram ny karta och nya riktningar med regelbundenhet.
- ▶ för att arbeta stegvis, sträva efter "ständiga förbättringar", så som i kategoriarbete eller miljöledningsarbete.

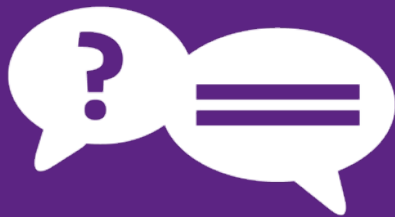

Tack!

Mer inspiration och vägledning
hittar du på vår webbplats

upphandlingsmyndigheten.se

Frågeservice

Telefon: måndag – torsdag kl. 9-12

Chatt: måndag – torsdag kl. 13-15, fredag kl. 9-12

Frågeportalen: dygnet runt

 Upphandlingsmyndigheten

 Upphandlingsmyndigheten

Frågor?

